

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

יבמות - ל"ט

1. מה הטעם לב"ש, ששומרת יבם שנפלו לה נכסים הרי הם בחזקתה. ואילו אם מתה, חולקין יורשיה עם יורשי היבם? [בדף לעיל כבר הובא ב' ביאורים]
 - א. אביי: בדין א' מדובר שנפלו כשהיתה שומרת יבם ואין למת וליבם קנין בהם. במתה, מדובר שנפלו בעודה תחת בעלה, וירש היבם את זכות המת. וסבר אביי שלבית הלל, יד הבעל שוה ליד האשה בנכסי מלוג, ואילו לגבי היבם ידה עדיפה.
 - דחה רבא: לכו"ע בנכסי מלוג ידו עדיפה מידה, ולכן בנפל לה בעודה תחת בעלה יד היבם כידה.
 - ב. רבא: בדין א', מדובר שלא עשה מאמר, ומהזיקה בלבד אין לו זכות בנכסיה. במתה, מדובר שעשה מאמר. ולבית שמאי מאמר מחשיבה כודאי ארוסה - לפטור צרתה מייבום. וספק נשואה - שהיבם יחלוק בנכסיה עם יורשיה.

[וכן דעת ר' אלעזר: ומה שאמר 'מאמר לב"ש אינה קונה אלא לדחות בצרה בלבד' או 'איפוך' או שבא רק לומר שנשאר זיקה וצריכה אף חליצה]

2. שנינו: כנסה - הרי היא כאשתו לכל דבר. וביארו, לענין שמגרשה בגט ואינה צריכה חליצה. וכן יכול להחזירה אם גירשה. מה החידוש בזה?
 - מגרשה בגט - לא מפרשים 'ולקחה לו לאשה ויבמה' שעדיין שם יבמה עליה ותצטרך אף חליצה.
 - מחזירה - לא אומרים שמאחר שקיים מצות יבום, תאסר כעת ב'אשת אח'. אלא - ולקחה לו לאשה, כיון שלקחה - הרי היא כאשתו לכל דבר.
 - עוד למדנו - הטעם שכתובתה מנכסי המת - כיון שליבם הוקנתה מהשמים. אמנם אם אין למת גובה מהיבם, כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה.

3. מהם סדרי העדיפות במצוות ייבום וחליצה?
 - א. גדול, לא רצה, שאר האחין, לא רצו, - חוזרין לגדול, או חולץ או מייבם.
 - ב. אין שומעין לגדול שאומר, להמתין לקטן שיגדל וייבם, אלא אומרים לו: עליך מצוה, או חלוץ או ייבם.
 - ג. ביאת קטן וחליצת גדול - נחלקו ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי, חד אמר: ביאת קטן עדיפה, כיון שעיקר המצווה ביבום. וחד אמר: חליצת גדול עדיפה. כיון שבמקום גדול - ביאת קטן לאו כלום היא.

אין להוכיח ש'ביאת קטן' ממשנתנו 'מחזירין על כל האחין'. שיתכן שעוסקת כשלא רצה לחלוץ ולא לייבם. [אכן אם נזקקו לכפיה, כופים הגדול] אין להוכיח ש'חליצת גדול' ממשנתנו שאין שומעין לו להמתין לקטן. כיון שהטעם, שלא משהים מצוה. וכמו בגדול עד שיבא ממדינת הים. יש אומרים שלכ"ע ביאת קטן עדיפה, ומחלוקתם - חד אמר: אף בחליצה הגדול עדיף. חד אמר: לענין חליצה שוה הקטן לגדול. ורצו להוכיח ממשנתנו ודחו באופן דומה לעיל.

4. מצות יבום קודמת למצות חליצה - בראשונה שהיו מתכוונין לשם מצוה, עכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה, חליצה קודמת ליבום. האם כופין לחלוץ?
 - רב: אין כופין. והיה אומר: אם תרצה תחלוץ, אם תרצה תייבם 'ואם לא יחפוץ האיש'. - תלוי ברצונו.
 - וכן לרב יהודה: אין כופין, מכך שהתקין בשטר דחליצה. '... אי צבית ליבם יבם, ואי לא - הטה רגלך הימנית וכו' וחליצה וירקה רוק הנראה וכו'.
 - עוד למדנו בי"ד כותבים 'אשתמודעינהו' - הכרנוהו שהוא אחי המת. חד אמר: בעדים כשרים. וחד אמר: גילוי דעת אפילו ע"י קרוב או אשה וכן הלכה.

5. אמר רמי בר חמא א"ר יצחק, חזרו לומר: מצות יבום קודמת למצות חליצה. מה הטעם?
 - לא משום אכשור דרא, אלא בתחילה סברו כאבא שאול האומר: הכונס את יבמתו לשם נוי, ולשום אישות, ולשום דבר אחר - כאילו פוגע בערוה, וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר. לבסוף סברו כחכמים: 'יבמה יבא עליה' - מכל מקום. ולא משנה כוונתו.

6. ברייתא - בתחלה היתה עליו בכלל היתר, נאסרה [אשת אח] וחזרה והותרה, יכול תחזור להתירה הראשון, ת"ל: יבמה יבא עליה - מצוה, מה הביאור?
 - לאבא שאול - קודם שקידשה אחיו המת היתה עליו בכלל היתר, יכל לכונסה לשם נוי וכדו', נאסרה באשת אח, חזרה והותרה לא לנוי אלא רק למצוה.
 - לרבנן - בתחלה, רצה כונסה, רצה אינו כונסה. נאסרה, חזרה והותרה, יכול תחזור להתירה הראשון, רצה כונסה, רצה חולץ לה, ת"ל: יבמה יבא עליה - מצוה, יבום עדיף מחליצה.